

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KEHA-keskus kannattaa sitä, että arkistointia koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan ja tarkennetaan. Arkistolaki on jäänyt ajastaan jälkeen ja se olisi pitänyt päivittää silloin kun tiedonhallintalaki säädettiin. Hallituksen esityksessä viranomaisille tulee uusia vaatimuksia ja vastuita arkistointiin ja arvonmääritykseen liittyen. Kansallisarkisto on aikaisemmin antanut sähke 2 määräyksen, joka on muuttunut suositukseksi. Miten viranomainen varmistaa tietojärjestelmissä asiakirjojen arkistointikelpoisuuden, josta vaatimukset eivät ole selkeitä eikä niistä ole määräyksiä? Perusteluissa on vielä todettu, että ehdotettu arkistointilaki olisi suhteessa tiedonhallinnan sääntelyyn erityislaki. Onko tämä tarpeellinen huomio?

Lakiesityksessä on päivitetty arkistointiin liittyviä termejä. Tutkimuksellisen tarpeen käsitettä tulisi ehkä avata hieman. Miten viranomaiset huomioivat omassa toiminnassaan syntyvien aineistojen tutkimukselliset tarpeet? Sama tarkennus tulisi koskea käsitettä oikeudellinen todistusvoimaisuus, joka mainitaan useita kertoja lakiehdotuksessa: Viranomainen voisi tuhota alkuperäiset asiakirjat, jos digitointi on suoritettu onnistuneesti eikä asiakirjojen todistusvoimaisuus taikka kulttuurihistoriallinen arvo edellytä myös alkuperäisen kappaleen pitkäaikaista säilyttämistä.

8 §

Arvonmääritys pykälässä on annettu kriteerit, joiden pohjalta arvonmääritys tulee tehdä. Voiko arvonmäärityksessä käyttää myös viranomaisen omaan toimintaan liittyviä kriteereitä näiden lisäksi? Kansallisarkisto on julkaissut arvonmääritys ja seulontapolitiikan, voiko sen lisätä tähän viitteeksi?

9 § arkistointipäätös

Arkistointipäätöksille voisi antaa arkistolaitoksella tavoiteajan, pahimmillaan seulontapäätösten käsittely arkistolaitoksessa on vinyt useita vuosia, koska lakiehdotuksen mukaan viranomaisen tulee hakea arkistointipäätöstä, jos sille on asetettu uusia tehtäviä tai sille kertyy uusia asiakirjoja, joiden arvoa ei ole määritetty. Viranomaisen tehtävät elävät jatkuvasti mm. substanssilainsäädäntömuutoksista.

10 §

Yleinen arkistointipäätös

Tiedonhallintalautakunta on antanut arkistointia koskevia suosituksia, jotka ovat muuttuneet sitten arkistolaitoksen antamiksi päätöksiksi. Tämä sekoittaa viranomaistoimijoita, koska suosituksia tai päätöksiä tulee monelta taholta.

11 §

Vastuu arkistoinnin toteuttamisesta ja arkiston ylläpidosta

Valtion viranomaiset ovat mukana valtion yhteisisissä työympäristöissä valtion toimitilastrategia mukaisesti. Nyt on käynyt ilmi, että useassa Senaatin omistamassa tai hallinnoimassa kohteessa ei ole riittäviä ja asianmukaisia arkistotiloja. Tämä vaikuttaa tämän pykälän toteutusta, jos viranomaiset joutuvat etsimään arkistotiloja muista kiinteistöistä ja hidastaa mm. tietopalvelua kun aineistot sijaitsevat muissa tiloissa. Arkistolaitos on antanut päätöksen arkistotiloista v. 2018, tämä tulisi tehdä myös asetustasolla, koska viranomaiset säilyttävät kulttuurihistoriallista aineistoa omissa tiloissaan.

12 §

Asiakirjojen sähköiseen muotoon muuttaminen

Säännös koskee sekä lakiehdotuksen mukaisen Kansallisarkiston päätöksen tai muualla laissa säädetyn mukaisesti arkistoitavia asiakirjoja että aikaisemmin arkistoituja paperi- tai vastaavassa muodossa olevia asiakirjoja. Miten toimitaan niissä tapauksissa, joissa ajantasainen seulontapäätös ei mahdollista aikaisemmin arkistoitujen asiakirjojen sähköistä säilyttämistä?

Heikkilä Heikki
KEHA-keskus

Halonen Miikka
KEHA-keskus - Asianhallinta, hankinnat ja toimitilat vastuualue